

Samaneh Reyhani hos Carl Eldh

KONSTEN.NET konsten.net/samaneh-reyhani-hos-carl-eldh

Anders Olofsson

18 juni 2026

Någon har liknat att skapa konst vid att treva sig fram genom ett mörkt rum, där ens föregångare lurar i form av bastanta möbler. Man får finna sig i ett och annat blåmärke. Till sist hittar man ändå sin egen väg. Konstnärer som bjuds in att göra interventioner på Carl Eldhs Ateljémuseum känner säkert igen sig i den beskrivningen. Museets rum är välfyllt med skulpturer och andra objekt, och en vandring genom rummen sker bitvis med hjärtat i halsgropen.

I detta mycket speciella museirum har man varje år sedan 2013 låtit en utvald konstnär göra en intervention; Charlotte Gyllenhammar, Ebba Matz och Theresa Traore Dahlberg är bara några exempel.

Årets utställare heter Samaneh Reyhani. Verken hon visar sträcker sig från 2018 till 2026, med en tyngdpunkt på verk från de senaste två åren. Materialen varierar, från lättaste trä till tyngsta metall och marmor. Valet av verk är grannlaga, principen att ta plats – en inneboende egenskap hos all skulptur – har underordnats viljan att hitta glipor där ett genuint samtal kan uppstå. Ibland får man nästan leta efter verken, så subtilt är deras formspråk och placering.

I bagaget har Reyhani en konstutbildning från Iran, och en masterexamen från Konsthögskolan i Malmö. Förra året färdigställde hon sitt senaste offentliga konstverk utanför Eleonoraskolan i Botkyrka, en väldig låga eller vattenkaskad av granit som sträcker sig mot himlen. Verkets titel, "Cheshmeh", är ett persiskt ord som betyder något i stil med "källa" eller "fontän". Det har genom århundradenas gång använts som metaforer för den inneboende visdom som själen rymmer, och som man inte kan studera sig till.

I Reyhanis konstnärskap klingar den klassiska sufiska poesin med företrädare som Rumi, Hafez och Omar Khayyam. Genom översättaren och författaren Eric Hermelin – för övrigt samtida med Carl Eldh – har dessa pärlor i världsvitterheten inkorporerats i den svenska litteraturen. Hermelins dragning till sufismen var inte påklistrad exotism, utan resultatet av en djup andlig process. Han ville med sina översättningar tina upp "vår frusna tankeförmåga", vilket ligger i sufismens kärna. Vägen till Gud går inte via träget grubblande utan i den extatiska närheten till livet.

Samaneh Reyhani, Tâgh, 2024. Vy från Carl Elds ateljémuseum. Foto: Marcus Matt

Samaneh Reyhani, Tooti, 2021. Vy från Carl Eldhs ateljémuseum. Foto: Marcus Matt

Ofta bubblar denna förhöjda livskänsla upp i mötet med poesins bildspråk, som i sig inte alltid behöver vara formulerade med ord. Skulptur fungerar lika bra, och förmodligen är det här Carl Eldhs och Samaneh Reyhanis vägar korsas.

Carl Eldh har jag egentligen alltid haft svårt att få grepp om. Hans stjärnstatus som massproducent av skulpturala porträtt av framstående personer i svensk historia är unik, men umgås man en stund med hans verk på bokstavligt talat armlängds avstånd avtecknar sig ett mer inkännande sida av hans konstnärskap.

Eldhs förmåga att förlösa tunga material så att vågor, lågor och lätta textila material plötsligt tycks trotsa gravitationen och röra sig för vinden är imponerande. Detsamma gäller Samaneh Reyhanis skulpturala språk, som hon vecklar ut i intim närhet till Carl Eldhs verk utan att inkräkta på dem eller nöja sig med ett passivt förhållningssätt.

I många av hennes verk är det den uppåtstigande lågan som fångats i marmor eller trä. Lågan är inom sufismen symbolen för den intensiva kärleken till Gud, som förbränner det inkrökta jaget. Hos Samaneh Reyhani är den lika mycket den konstnärliga inspirationens rörelse från jordens mörka djup till det förklarande ljuset.

Andra gånger låter hon den fladdrande lågan anta skepnaden av horisontella, meandrande vågrörelser som huggs ut ur marmorblock. Vattnet/havet är lågornas följeslagare i den sufiska poesin. Samaneh Reyhani aktar sig dock för att bli en religiös illustratör. Tunna och smäckra träformer ställer sig på huvudet med basen uppåt och spetsen nedåt, mitt bland Carl Eldhs skulpturer. De berättar om en omstuvad verklighet bortom trossystemen och ideologierna, där var och en av oss bär världsalltet inom sig.

Rumi får förstås sista ordet: "Du är inte en droppe i havet. Du är hela havet i en droppe".

Anders Olofsson

*Carl Eldhs Ateljémuseum,
Lögebodavägen 10, Stockholm.
Pågår 21 maj – 27 september 2026*

Samaneh Reyhani, Taziyaneh, 2026. Vy från Carl Eldhs ateljémuseum. Foto: Marcus Matt

Samaneh Reyhani, vy från "Tarangabin" på Carl Elds ateljémuseum 2026. Foto: Marcus Matt